

"Cüz-i ihtiyari" ve "cüz-i irade" aynı manaya gelen kavramlar mıdır?

Cüz-i irade: *"Bir anda ancak bir şeye yönelebilen, iki şeye birlikte taallûk edemeyen irade, insan iradesi."* İnsan bir anda ancak bir şey irade edebilir. İki kelimeyi birlikte söyleyemez, iki yöne aynı anda bakamaz, iki manayı birlikte düşünemez. Bu hale **"teakubi"** denilir. Yani, önce bir iş görülüyor, onu müteakiben bir başka iş görülmeye başlanıyor. İkisi bir anda ve birlikte icra edilemiyor.

İnsan, kendi iradesine bırakılan işleri sırayla yaparken, bedenindeki yüz trilyon kadar hücrede sayısız faaliyetler birlikte görülüyor. Demek ki, insan bedeni, küllî bir irade ile tanzim ve idare edilmektedir.

Cüz-i ihtiyarî: *İhtiyar etme, seçme* manasına gelir. İnsan iki şeyden birisine meylederek onu yapmayı ihtiyar eder ve diğerinden vazgeçer. Yani, cüz-i ihtiyarının esası, **meyller**dir. İnsanın fiilleri, meyllerinden doğar.

İhtiyar ve **irade** kelimeleri birbiri yerinde kullanılmakla birlikte, aralarında az bir fark da vardır. **İrade**, insan ruhuna takılan sıfatlardan biridir. İnsan gözüyle gördüğü, kulağıyla işittiği gibi, bu irade sıfatıyla da bir şeyi seçer ve ihtiyar eder.

Yani esas olan iradedir, bu irade ile *"ihtiyar etme, seçme"* olayı gerçekleşir. Yani, **irade** seçme kabiliyeti, **ihtiyar** ise bu kabiliyetin fiile dökülmesidir, denebilir. Bu manadan bakarsak aralarında fazlaca bir fark olmadığı anlaşılır.